

Аз още от детските си години мечтая да ходя в Индия

Боцелин, р. 1992

Здравейте, казвам се Боцелин от град Кюстендил съм, роден съм през не толкова далечната 1991 година, на 20 юни. Живея в старата част на квартал „Изток“, в който квартал живеят предимно роми.

Това, което знам за квартала е, че преди време имаше и българи и мюсюлмани, но с течение на времето са изчезнали поради някакви причини.

Улицата, на която живея, по данни на по-възрастни хора се счита за първата улица, в която са били населени ромите. Тоест преди кварталът беше в покраинните на града сред българите, но поради ред причини днешният квартал, в който живеят предимно роми, е започнал от улицата, на която аз съм живял и съм роден.

Аз съм второ дете в семейството, семейството ми се състои от общо четири човека. Имам по-голям брат, който към днешния момент е семеен с едно дете.

От детските ми спомени това, което са работили майка ми и баща ми, са майка ми предимно се е занимавала с обувки, работила е в обувната промишленост, а пък баща ми е работил в някакъв цех за хляб, като цяло това е информация, която са ми разказвали, като постоянна работа.

След като спряха да работят там, баща ми като цяло работеше по строителните обекти, като общ работник, в някои случаи като хамалин. Майка ми поради заболяване трябваше да приключи работата си в обувната фирма, и до ден днешен си е вкъщи. Включвала се е в някои от програмите на Дирекция „Бюро по труда“, но те са краткосрочни, след определен период приключват. Та като цяло с това са се занимавали нашите и един вид това бяха доходите, с които се поддържаше семейството.

Цялото семейство с изключение на мен са с основно образование, баща ми е завършил през далечните години... Интересното, което може би е интересно да спомена е, че баща ми е с основно образование, обаче той не знае да чете и да пише, но знае да смята. Не го споменавам просто ей така, просто заради това, че се е казвало, че преди време образователната система беше съвсем различна. Смисъл много се е държало децата да учат, имало е някаква дисциплина, имаше някакви стандарти норми, които се следваха, и че опразованието сравнение от днес е било много по-строго. Но въпреки това ето баща ми е доказателство, че дори по това време учениците са завършвали основно образование, въпреки че не овладяли определените знания и умения, които да подкрепят дипломата, която имат. Майка ми също е с основно образование, тя знае да чете и да пише основните неща, които би трябвало да знае един човек, който завършва основно образование. Главно майка ми ми е помагала в първи клас при домашните, но като цяло аз сам съм се подготвял за училище.

Брат ми имаше желание да продължи образованието си, но тъй като беше много слаб ученик едва завърши 8 клас и нашите решиха, че по добре да не продължи да учи,

защото неговият главен мотив беше да се запише в гимназия, в която ще му издадат шофьорска книжка, така и не се записа.

Аз бях първенец в основното училище, завърших в кварталното училище с отличие. Бях отличен с награда и с грамота за ученик с най-високи учебни постижения. Завърших основното си образование с успех отличен 5.88, единствената ми петица беше по математика. Интересното, което се случи точно в този период, беше дали ще продължа да уча или не. Аз принципно бях много свит и много скромен и нашите много се притесняваха да ме пуснат да продължа образованието си в града сред българите и така нататък, защото си мислеха, че по един или друг начин ще ме притесняват, няма да мога да се справя и имаше нотка на подценяване, може би, като се замисля в днешно време. Или пък, може би, нормално родителско притеснение и честно казано те не бяха „ЗА“ аз да продължа да уча. Обаче аз осъзнах, че образованието е много ценно. Въпреки че не си спомням родителите ми да са ми го казвали всъщност, като се замисля.

Винаги съм бил заобиколен от хора, които си казват, че образованието не е ценност, говоря за времето, в което съм бил в основното си образование. Но не знам, може би беше Божията воля, аз да проумея и да осъзная, че образованието ми трябва.

Аз бях твърдо решен, че ще запиша да уча, въпреки че няха много информация относно гимназиите, в които мога да продължа. Принципно, точно когато дойде момента да избира дали да продължа или не, се появи така мечтаната, да кажа, от мен специалност, в която аз се виждах. До момента тя от доста дълги години не беше се появила, смисъл нямаше я, беше закрита, говоря за специалността фризьорство. И тогава вече проведох разговор с нашите, и те ми поставиха ултиматум, че ако ме приемат в тази паралелка по фризьорство, ще продължа да уча, ако пък ли не, няма. Нали, при което аз просто си знаех, дори да не ме приемат там, аз пак ще си продължа да уча, въпреки че те, нали, ми поставиха това като ултиматум.

Това, което ме зарадва и ми даде хъс да продължа, беше, когато отидох да кандидатствам в гимназията, да си подам документите, когато видях учителките, които приемаха заявленията. Когато видяха дипломата ми, те казаха „Считай, че ти вече си приет“. Нали, при което аз много се учудих, защото учителите от основното казваха, че там борбата ще е жестока, че там трябва да си пълен отличник. При което аз може би не осъзнавах, че аз съм отличник и аз ще бъда там. Имаше доста притеснение в мен дали ще бъда приет или не. Но още при кандидатстването ми казаха, че ще бъда приет, няма да участвам в класирания и да знам, че от 15-ти септември започвам. При което аз много се зарадвах, защото благодарение на средното си образование, аз осъществих една от детските си мечети, а именно да бъда фризьор.

Може би преди да спомена за висшето си образование е хубаво да спомена, как стигнах до решението да продължа висшето си образование.

Когато бях 11-ти клас в гимназията се появи господин Стефан Лазаров, който е познат сред ромската общност в квартал „Изток“, той работеше в сдружение „Ларго“, за което въобще не съм чувал до тогавашния момент.

Отиде, срещна се с директорката, като я помоли да насочи към него младежи от ромски произход, които да станат доброволци. До момента нито знаех какво е доброволец, нито знаех, какво е неправителствена организация и така нататък.

За мой късмет директорката на гимназията излъчи мен като човек който, нали, има най-високи учебни постижения, с най-висок успех, със самодисциплина и така нататък.

Започнах да доброволствам в тази организация, аз дори в най-смелите си мечети не мислех, че ще продължа да уча за висше образование поради простата причина, че нашите бяха много зле финансово.

Аз си мислех, че за да си студент това са разходи, които са непосилни за семейството ми. И дори не си мечтаех да стана студент, пък другата причина беше, че аз дори се притеснявах да се движа сам из града и пък камо ли да пътувам сам по автобусите, и там сред непознати хора и така нататък.

Обаче работата ми като доброволец, общуването ми с хора като Сашо Ковачев, други неправителствени организации, които са ме канели на различни обучения допринесоха за осъзнаването на важността аз да продължа да следвам във висше учебно заведение. Хората, с които бях обграден, виждаха в мен потенциал, който трябва да се развива, и който, нали, трябва да излезе извън ромската махала.

Но трябва и да призная важността на един много специален за мен лагер през 2009 година, който се организира към днешна дата от фондация „АРЕТЕ“, но тогава се организираше от една пазарджишка организация, ромска, която организираше ромски лагери за младежи от ромски произход. На тези лагери участваха предимно младежи от ромски произход, които са в гимназиална възраст. Кандидаства се и ако си одобрен, тези лагери продължават в рамките на седем дни, като за всеки един ден има определена тема, която се засяга.

През 2009 година аз бях участник и лагера се проведе в град Царево.

Теми, които се засягат на тези лагери, са теми, свързани с историята, бита и културата на ромите. Откъде идваме, кои са нашите прадеди, традиции, обичаи и така нататък.

Образователни възможности, запознавах ни с възможности за стипендии, които са в сферата на средното образование, за висшето образование. За възможността за отпускане на безплатни учебни помагала, учебници и курсове, които да подготвят за успешно дипломиране, за кандидат студентски изпити и все такива възможности, които аз си мислех, че никога няма да имам, защото трябва аз да си ги осигуря.

Теми като предразсъдъци, стереотипи и дискриминация, подготовка за пазара на труда, като тема, която ни учеха, как да пишем автобиография, мотивационно писмо.

Интересно на този лагер беше, че всички теми, които се засягаха, бяха разигравани в ролеви игри. И те ни даваха възможността се потопим в различни ситуации, в които ние самите да извлечем поуката от тях.

Също така много важно беше запознаването ни с ролеви модели от общността. Тогава ни запознаха с хора, които са роми, и въпреки това, че са роми, това не им пречи да

следват мечтите си, да ги реализират и да работят на такъв пост, на който може да работи дори ром, говоря като министерство, говоря като директор в училище. Докато в детските ми години съм бил заобиколен от противоположното на това, което казвам, дори родителите казват нали „ти няма да станеш депутат, ти няма да станеш директор“ и така нататък.

По време на този лагер аз осъзнах, че една мечта може да се реализира на практика, да трудно обаче, но има ли желание, когато човек си поставя цели и се бори да ги постигне, вдъхват такава, всъщност, мечтите са реализируеми.

Участието ми там, ако мога да го кажа, ме промени, смисъл вдъхна ми толкова голяма вяра, че мога да успея, че не съм по-раличен от останалите. Въпреки че съм попадал в случаи, в които съм бил дискриминиран, обаче тези лагери ти вдъхват такава самоувереност, че можеш, че не си по-различен, че имаш своята история, че имаш своите възможности, че имаш своите мечти, на практика можеш да ги осъществиш. Работата ми като доброволец и главно от този лагер доринесоха за по-силната ми мотивация да продължа образованието си.

Кандидашването всъщност стана като на шега в университета, защото когато завърших средното си образование след успешно издържани държавни изпити и матурите, ми предложиха работа в сдружение „Ларго“, където бях доброволец. Започнах работа там, като желанието ми за кандидашване често казано от 2009 до 2010 година по един или по друг начин се понижи, въпреки че пак исках, не събирах пак смелост, не ми стигаше смелост да тръгна сам. Даже имахме уговорки с една друга доброволка, която беше 2 години по-малка от мен, и си казах, аз ще изчакам теб и когато завършиш, ще отидем заедно и ще се запишем в университет. Но докато тя завърши, аз започнах работа, обаче шефът ми държеше хората, които започнат работа или са доброволци, да се запишат да учат висше образование. Той много държеше и каза „Ако не кандидатстваш сега по натам в годините, ще ти бъде много трудно.“

Тръгнахме с един колега да се запишем, явихме се на предварителни изпити. Първият път се подготвих достта нали и пак, като на шега тръгнахме явих ме се. Първият път изкарах добра оценка обаче си казах, че нали мога повече и че ще трябва да се явя на втори изпит. Изкарах и втория изпит, обаче за съжаление тогава колегата ми беше скъсан и той просто прецени, че, нали, няма да продължи, защото не изкара изпитите.

Останах сам, тогава вече осъзнах каква крачка правя всъщност.

То започнаха едни поздравления от страна на колеги, на приятели, че съм студент, че се реших и така нататък. Имаше доста голяма доза притеснение както от моя страна, така и от страна на родители те ми, затова че ще трябва да живея в друг град, затова че ще се искат много пари и така нататък.

Обаче, както казах, на лагера, на който участвах, на семираите, на обученията, на които ходех, аз бях запознат, че има ромски стипендии. Кандидатствах, бях одобрен и благодарение на тази стипендия, която получавах в рамките на цялото си обучение

завърших, но тя не стигаше и затова на мен ми се наложи да работя едновременно докато уча.

И общо взето бакалаварската си степен я изкарах така - пътуване, лекции, работа - и като цяло не мога да се похваля с така наречния студентски живот, който, нали, когато кажат студентски живот, всички си представят дискотеките и кръчмите и така нататък. Защото на мен в действителност ми беше отнета тази възможност, да изживея тези моменти.

Завърших успешно бакалавърската си степен, като защитих с дипломна работа на тема „Образователната интеграция през погледа на студенти от ромски произход“. Получих отлична оценка, разбира се. След като завърших бакалавърската си степен вече, като човек, който е в пълното си съзнание, който вижда каква е конкуренцията на пазара на труда, каква е борбата за едно работно място и така натък, си казах, че бакалаварската степен няма да ми свърши работа. Затова реших да запиша магистърска програма, която е пак в същата сфера. Записах специалността „Социална превенция и консултиране“. Изкарах още една година. Бакалаварската си степен завърших през 2015 година, магистарската -2016 година. Сега през пролетта ми предстои официално дипломиране и смятам, че на този етап приключвам с академичното образование.

Връщам се малко по назад. След като завърших средното си образование, дойде момента, в които си направих една равносметка, казах си, хубаво аз завърших, ще мога да практикувам специалността, която искам, обаче пред мен се появи проблемът с помещение, необходими способности и инструменти, с които наистина да се чувствам пълноценен фризьор, който свободно може да практикува специалността си. Проблемите, които срещнах бяха финансови, както винаги. Нашите нямаха възможност да ми направят салон, а пък аз мечтаех за собствен салон.

Благодарение на сдружение „Ларго“, в което доброволствах и тогава работех, всъщност през 2010 година, ме запознах с една програма, която е на една Пловдивска организация „Земята източник на доходи“ се казва организацията, която подкрепяше главно земеделци и хора, които искат да стартират малък бизнес.

Отпускаха се заеми, като кандидатът, който кандидатства, трябва да има личен принос от 30%. Събрах определена сума от работата, кандидатавах, одобриха ме, закупих си оборудване, намерих си помещение, което ми отдадоха под наем. И в края на 2012 през ноември си открих собствен салон. И оттам вече се убедих, че мечтите наистина се сбъдват.

От 2012 година до настоящия момент си работя като фризьор, като собствен бизнес, въпреки че той е на по-заден план, защото работя и в неправителствена организация (НПО) „Ларго“ и работя по различни програми, които целят да подпомогнат хората в нужда, било то здравно неосигурени хора, които да им осигурим достъп до болнично лечение, било то здравно неосигурени бременни жени, на които да осигурим безплатни прегледи, безплатни изследвания и безплатни медикаменти за тези, които се нуждаят. Било то за повишаване на здравната култура, провеждане на различни лекции, кампании.

Благодарение на неправителствения сектор имах възможността да пътувам извън България. Първото ми пътуване не си спомням точно през коя година беше. Първото ми пътуване беше в Унгария, пак ходех по една програма. И второто ми пътуване беше за Полша, всъщност бях и в Италия. Аз още от детските си години мечтая да ходя в Индия, не знам то може би ме влече натам, нали, както знаем историята ни показва, че сме тръгнали някъде оттам, и може би си ме влече натам. И една от желаните дестинации, на които искам да се насладя лично е Индия. Като цяло обичам да пътувам, искам да пътувам в различни страни. Обаче, като цяло до този момент искам в Индия, напоследък нашумя Дубай и може би Турция като по близка дестинация, смятам, че скоро време след атентатите може и там.

Ставал съм много често обект на дискриминация, ако трябва да бъда честен. Докато учех в кварталното училище дискриминация не съм усещал, или може би не осъзнавах, какво всъщност е дискриминация.

Обаче за първи път с дискриминация съм се сблъскал в гимназията, когато не от учителите, а от самите ми съученички и съученици, усещах малко по различно отношение към нас. Водеше се някаква война между мен и една българка, която война аз всъщност не осъзнавах, тя водеше война с мен, защото аз съм циганче и имам еднакви оценки с нейните. Но това може би бяха по леки нотки на това явление. Имаше някакви подмятания на обидни думи, които може би ние бяхме свикнали „мангали“, „каруцари“ и когато сме вътре те винаги си намериха някакви оправдания да отворят прозорци, защото много им е меришело и не знам си какво. Обаче, нали, ние не обръщаме чак толкова голяма внимание.

Обаче същинската дискриминация всъщност я усетих в студентските си години. Още при откриването на учебната година, когато застанах пред толкова много хора, бях сам, дори усещах неприязън в погледите на хората. Всички ме оглеждаха така, че съм все едно изпаднал от „Марс“. Смисъл това по един или по друг начин допринесе и все още допринеса върху мисленето, но може би съм свикнал вече с тези погледи. А дискриминация усетих и от една преподавателка. Трябваше да се представяме и когато стигна до мен, смисъл, тя едно че си промени изражението, втори че си промени интонацията и тона, смисъл самото и отношение беше съвсем различно до момента, в които не си признах всъщност, че съм ром. Защото аз бях с пълното съзнание, че аз няма от какво да се срамувам, няма защо да крия етническия си произход. Когато се представих, тя ококори очи, казах от каква гимназия идвам, какво завърших, че в момента работя и работя за подобряване на стандарта на ромската общност, и тя застана и започнаха усмивки, започва да разпитва надълго и нашироко, и другите хора останаха в обкръжението и ни слушаха, след като, нали, тя каза „Поздравлявам те за това, че си тук сред нас“ Други негативни опити бяха, че в нашия град ромите не се считат за нищо!!! Не са допускани на обществени места, като дискотеки, кафета, обществени басейни. Аз лично имам много негативни опити. В момента се сещам за случая, в който не бяхме допуснати в обществения плаж под предтекста, че имат частно парти, това беше първият път. Вторият път посещаваме, пак има частно парти, при което, нали, други наши съквартилци, на които въобще не им личи, че са от квартала, те

са вътре в плажа, и няма никакво частно парти и ние знем, защото ние сме приятели. При което нали ние възразихме, казахме, че те лъжат. Те казаха, че шефът просто им казал да не допускат хора от квартала, при което благодарение пак на активни младежи, които бяха доброволци към „Ларго“ събрахме подписка от хората в квартала, подадохме жалба до „Комисията за защита от дискриминация“, към омбудсмана, към кмета, към всевъзможни институции, министерства дори, които би трябвало да вземат някаква позиция по този въпрос. За съжаление достга се забавиха нещата, комисията излезе със становище, че трябва да докажем по един или по друг начин, че сме били дискриминирани. По едно време имаше съдебно дело и това е.

Колкото и клиширано да звучи аз съм човек, който си поставя цели за даден период. Всяка година или към края или в началото си правя няколко цели. А целите, които съм си поставил за тази година са да науча английски език, който ми трябва, наистина осъзнавам, че е важен. Да търся активно работа по специалността ми, и дай Боже да се реализирам в някоя институция. Защото според мен човек, който завършва и който не практикува, губи се смисъла изобщо на ученето и като цяло на доброволчеството. Другите ми цели са свързани със пътувания, имам си мои любими дестинации, за които споменах преди малко, които бих искал да посетя. И като цяло са това моите цели.

За какво мечтая, мечтая за един по-сигурен живот, в който ще бъда, не че не съм сега финансово независим от нашите. Обаче живот, в който ще имам собствен апартамент, собствена кола, постоянна работа, и ще съм човек, който може да си задоволи нуждите те, всъщност за това мечтая.